

Aan:
de voorzitter en leden van
Provinciale Staten van Drenthe

Assen, 23 oktober 2018
Ons kenmerk 43/FIN/2018002160
Behandeld door de heer L.C.M. Evers (0592) 36 55 59 en mevrouw T. Pepping (0592)
36 54 25
Onderwerp: Beantwoording technische vragen over de Begroting 2019

Geachte voorzitter/leden,

Voorafgaand aan de behandeling van de Begroting 2019 zijn de Statenfracties in de gelegenheid gesteld om schriftelijk financieel-technische vragen over de Begroting 2019 te stellen. Door de fracties van de SP, de VVD, de PvdA, het CDA en de ChristenUnie is van deze mogelijkheid gebruik gemaakt.

Voor de beantwoording van de vragen verwijzen wij naar de bijlage bij deze brief.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Drenthe,
namens dezen,

W.F. Brenkman MSc, provinciesecretaris

Bijlage: Beantwoording technische vragen Begroting 2019

Beantwoording technische vragen Begroting 2019 c.a.

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
SP	1	<p>De doelstelling van programma 5.1 is:</p> <p><i>Het stimuleren van, en het leveren van een bijdrage aan, een uitstoot door energiegebruik van 3,0 Mton in 2020 (dat is 20% lager dan in 1990)</i></p> <p>Uitspraak klimaatrechtszaak Urgenda staat dat de uitstoot van broeikasgassen eind 2020 met tenminste 25% verminderd moet worden ten opzichte van 1990.</p> <p>Vraag: In 2016 was de uitstoot in Drenthe volgens de indicator Emissie van broeikasgassen 3.603.817 ton (blz. 70) Hoeveel was dat in 2015? Hoeveel in 2017? En is er op basis van de kwartaalrapportages van het CBS een trend zichtbaar of we dit jaar meer of minder uitstoten dan 2017?</p>	<p>De cijfers van de Drentse Klimaatmonitor zijn als volgt: 2015: 3.690.731 (3.7Mton) 2016: 3.605.170 (3.6 Mton)</p> <p>De cijfers van 2017 zijn nog niet bekend, waarschijnlijk komen in november de concept cijfers beschikbaar. Pas in Q1 2019 worden de definitieve cijfers van 2017 landelijk beschikbaar gesteld door het CBS.</p> <p>Meer uitleg over de uitstoot van CO2 en de doelstelling van het programma is weergegeven in het volgende filmpje: https://vimeo.com/273420506/79dffd5b28 of hier (opent in browser)</p>
SP	2	<p><i>Voor 1 juli 2019 zijn alle 700 MKB-energiescans met aansluitend adviestraject uitgevoerd (blz. 67)</i></p> <p>Er geldt al langer een wettelijke verplichting voor bedrijven om energiebesparende maatregelen te nemen die binnen 5 jaar terugverdiend kunnen worden. Per 1 juli 2019 moeten bedrijven hun bevoegd gezag informeren over hun energiebesparende maatregelen. Provincies en gemeentes (en door hen gedelegeerde RUD's) zijn als gezagen verantwoordelijk voor de handhaving.</p> <p>Vraag: hoeveel jaar zijn deze bedrijven wettelijk verplicht om de energiebesparende maatregelen te nemen?</p>	<p>Het Activiteitenbesluit bepaalt dat bedrijven met een energieverbruik van 50.000 kWh tot 200.000 kWh verplicht zijn om energiebesparende maatregelen te nemen met een terugverdientijd van vijf jaar of minder. Deze verplichting geldt sinds 2008.</p> <p>Van de 700 scans zijn inmiddels 314 uitgevoerd. De provincie betaalt de energiescan met adviestraject. De bedrijven investeren vervolgens in de energiemaatregelen. De kosten per scan met adviestraject zijn € 450,00. Inmiddels heeft 20 procent van de bezochte bedrijven in totaal € 940.000,-- geïnvesteerd in energiemaatregelen met een Co2 reductie van bijna 1000 ton. Het</p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		<p>Vraag: hoeveel van die 700 energie-scans zijn op dit moment uitgevoerd? Wie betaalt de energiescans en het adviestraject? Indien voor rekening provincie wat gaat dat kosten en waarom betalen de bedrijven dit niet zelf?</p>	<p>is de ervaring dat ongeveer 70 procent van de bezochte bedrijven daadwerkelijk energiemaatregelen neemt.</p>
SP	3	<p><i>In 2019 hebben we een uitgewerkte stimuleringsaanpak op basis van het energiebesparingspotentieel en de kansen voor energiebesparing bij de 40 meest energie-intensieve industriële bedrijven (blz. 67).</i></p> <p>De energiebesparingsverplichting voor deze grootverbruikers is op 1 januari 2018 in werking getreden. De provincies is belast met de handhaving.</p> <p>De provincie Noord-Holland heeft in 2016/begin 2017 onderzoek laten doen door ECN. Zie rapport "Energiebesparingspotentieel bij industrie waarvoor de provincie Noord-Holland het bevoegd gezag is"</p> <p>Vraag: Is het resultaat wat op blz. 67 staat "uitgewerkte stimuleringsaanpak" te vergelijken met het rapport van Noord-Holland? Zo niet wat wordt er dan bedoeld?</p>	<p>De uitgewerkte stimuleringsaanpak is niet te vergelijken met de Noord-Hollandse aanpak. De Drentse aanpak richt zich allereerst op de 40 energie-intensieve industriële bedrijven. Deze bestaat uit het stimuleren van kennisuitwisseling tussen bedrijven onderling en tussen bedrijven en onderzoeksinstituten. Het tweede hoofdelement is het stimuleren van energiestudies naar grote energiebesparingskansen en daarmee CO2 reductie.</p>
SP	4	<p><i>Met de 12 gemeenten en de RUD starten we in 2019 met structureel energietoezicht voor de doelgroepen onder het activiteitenbesluit</i></p> <p>Vraag: Welke soort bedrijven vallen onder het activiteitenbesluit? Welk activiteitenbesluit wordt er precies bedoeld met welke ingangsdatum?</p>	<p>Met het Activiteitbesluit wordt bedoeld het Activiteitenbesluit op grond van de Wet milieubeheer. Het trad in werking in 2008. Onder het besluit vallen 19 branches, zoals autoschadeherstel, rubber en kunststof, voedingsmiddelen, verf en drukinkt en detailhandel.</p> <p>Wanneer de RUD Drenthe opdracht krijgt om energietoezicht uit te oefenen voor de bedrijven vallend onder het Activiteitenbesluit dan zal deze hiertoe overgaan.</p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		Vraag: wanneer in 2019 kan er gestart worden met energietoezicht en handhaving?	
SP	5	Op blz. 76 staat geen toelichting bij Functiegerichte sanering van bodemverontreiniging volgens het bodemverontreinigingsprogramma. Vraag: Graag toelichting op het verschil met 2018 van 2 mln.	In het algemeen variëren de begrote lasten en baten bij bodemsanering sterk. Dat hangt samen met de jaarschijf waarin belangrijke uitgaven en bijdragen worden verwacht. In de begroting voor de jaren 2018 en 2019 is rekening gehouden met de sanering van Wijk en Boerma in Tynaarlo en Evenblij/Fabrieksweg in Hoogeveen. De start van de sanering gaat met grotere bestedingen gemoeid dan de jaren erna. Bij langlopende projecten zijn periodiek herinvesteringen nodig, bijvoorbeeld ter stimulering van de biologie in de bodem, of het onttrekken en zuiveren van grondwater. Als gevolg van de verschillende fasen bij de projecten in uitvoering lopen de uitgaven per jaarschijf uiteen. Daarnaast is in 2017 een aanvulling van het rijksbudget gevraagd. Het aanvullende budget is voor de jaren 2018 t/m 2020 toegekend, De middelen worden echter in ongelijke delen aan de provincie uitgekeerd.
SP	6	Voor bodemsanering (blz. 74) staat voor de jaren 2021 en 2022 maar een bedrag van 35.000,- opgenomen. Vraag: Vinden er dan geen bodemsaneringen meer plaats?	In het convenant Bodem en Ondergrond 2016-2020 is met gemeenten, rijk en waterschappen afgesproken voor 2021 alle verontreinigingen met grote risico's te hebben beheerst of gesaneerd. Voor alle gevallen met risico's voor de mens is dat in Drenthe al bereikt. Saneringen van het grondwater zijn nog volop in uitvoering en zullen nog tot na 2020 doorlopen. Voor de uitvoering van het convenant zijn door het rijk middelen verstrekt deze middelen zijn in de meerjarenraming verwerkt t/m 2020. Voor de periode na 2020 zullen door het rijk opnieuw

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
			middelen beschikbaar worden gesteld. Deze worden pas in onze begroting verwerkt na de publicatie van de Rijkscirculaire.
SP	7	<p>Voor het hele programma 5 staat meerjarig een halvering van het budget. In 2018 15 miljoen en vanaf 2021 de helft nl. 7.4 miljoen. We hadden een intensivering verwacht vanwege de RES, Klimaatakkoord en VN-rapport.</p> <p>Vraag: Graag uitleg waarom er wordt ingeschat dat er maar de helft van het budget nodig is vanaf 2021.</p>	Voor programma Energie is er al een meerjarenbegroting ingediend (en verwerkt) voor na 2019, maar dit is (nog) niet voor alle onderdelen binnen programma 5 gedaan.
SP	8	<p>Na 2019 is er geen budget ingeschat voor (blz. 73):</p> <ul style="list-style-type: none"> - de expeditie energieneutraal wonen. - de asbestregeling. - behoud en verbetering van de algemene milieukwaliteit (wettelijke milieueisen) en de kernkwaliteit rust in Drenthe. - voldoen aan de wettelijke eisen voor externe veiligheid. <p>Vraag: Bij de meeste programma's zijn de budgetten meerjarig t/m 2022 weergegeven. Lopen deze programma's niet door tot 2022? Is er een andere reden waarom de budgetten daar niet zijn weergegeven tot 2022? Waar kunnen we die dan vinden?</p>	<p>De expeditie energieneutraal wonen valt financieel onder de Investeringsagenda welke loopt tot en met 2019. De Asbestregeling loopt tot het einde van het jaar 2019. Dit loopt gelijk op met het jaar waarin de activiteiten binnen de Investeringsagenda worden uitgevoerd. Besluitvorming over vervolg is aan de orde voor het nieuwe collegeakkoord.</p> <p>Extra toelichting: Met het vastleggen op 16 oktober 2018 (akkoord Eerste Kamer is nog dit jaar voorzien) van het wettelijke verbod na 2024, zal moeten worden gekeken wat wij als koploperprovincie verder gaan doen (monitoring van de verwijderingsopgave, Asbestdakenkaart Drenthe, vervolg Asbestregeling, stimuleren en faciliteren bewonersinitiatieven). Er ligt een behoorlijke opgave waarin wij een regierol vervullen naar gemeenten, eigenaren en bedrijfsleven.</p> <p>Een vervolg van de regeling hangt ook af van de ontwikkeling van een eventueel landelijk fonds, waarvoor nu ook in Den Haag stemmen op gaan. Op dit moment is nog onduidelijk hoe dit er uit gaat zien en hoe hoog een eventuele bijdrage van de provincie hierin zal zijn.</p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
			<p>Voor behoud en verbetering van de algemene milieukwaliteit (wettelijke milieueisen) en de kernkwaliteit rust in Drenthe geldt, dat het aan het nieuwe College is om te bepalen wat de inzet hierop wordt in de jaren daarna. De extra toelichting op het vorige punt geldt ook hier: de provinciale inzet zal ook afhangen van landelijke ontwikkelingen rondom asbest.</p> <p>Voor externe veiligheid geldt, dat het gaat om een uitkering van rijksmiddelen. Ten tijde van opstellen van de begroting was het onduidelijk of hiervoor weer middelen beschikbaar zouden komen. Voor de periode na 2020 zullen waarschijnlijk door het rijk opnieuw middelen beschikbaar worden gesteld. Deze worden pas in onze begroting verwerkt na de publicatie van de Rijkscirculaire.</p>
SP	9	Vraag: op blz. 105 staat 200.000,- per jaar t/m 2022 voor inkoop directe personele inzet. Waar is dat precies voor?	Dit budget is voor de vergoeding van de kosten van het UWV (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen) /USZO (Uitvoeringsinstelling Sociale Zekerheid voor Overheid en Onderwijs) en de Algemene Pensioen Groep (APG) met betrekking tot verstrekte uitkeringen aan medewerkers vnl. in het kader van de Werkloosheidswet (WW) en de Werkhervatting Gedeeltelijk Arbeidsgeschikten (WGA)
SP	10	Vraag: wanneer kunnen we de actualisatie van de meerjarenplanning voor het onderhoud van de vaarweg Meppelde Punt en de Zuidoost-vaarwegen verwachten? Kunt een globale inschatting maken hoeveel er aan de reserve van 3 miljoen moet worden toegevoegd of onttrokken (blz. 176)?	De meerjarenplanning wordt op dit moment geactualiseerd. Deze zal beschikbaar zijn voor de komende verkiezingen. De resultaten kunnen dan worden betrokken bij de discussie over het nieuwe collegeprogramma.
SP	11	In 2019 wordt er 7.1 miljoen RSP- geld beschikbaar gesteld voor Atalanta. Vraag: waar is dat precies voor?	Realisatie van de aansluiting Emmen-West; N34 en de N391 (Rondweg Emmen).

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
SP	12	<p>De cofinancieringsreserve Europa is einde 2019 1.4 miljoen negatief (blz. 184)</p> <p>Vraag: waarom is deze reserve niet aangevuld zodat deze in de begroting 2019 niet negatief is?</p> <p>Vraag: ondanks de voeding van 2 miljoen vanaf 2020 is er na 2019 maar 557.000 beschikbaar voor cofinanciering Europa (blz. 184). Wanneer komt u met een voorstel voor de benodigde middelen voor het vullen van deze reserve? Kunt u een globale schatting maken van de benodigde middelen?</p>	<p>12a. Tijdens het opstellen van de begroting 2019 hebben wij het financiële beeld weergegeven wat op dat moment bekend was. Inmiddels is die prognose verder aangescherpt en hebben wij extra ingezet op de beheersmaatregelen en financiële control van de middelen in deze reserve. In de Tweede Bestuursrapportage is het beeld inmiddels bijgesteld. In de jaarrekening 2018 kunnen wij u een geactualiseerde meerjarenraming van de reserve laten zien.</p> <p>12b. Deze vraag is wat ons betreft geen technische vraag. Wij kunnen u een geactualiseerde meerjarenraming geven in de jaarrekening 2018, zoals aangegeven als antwoord op de voorgaande vraag.</p>
SP	13	<p>De reserve investeringsagenda is eind 2019 2,5 miljoen negatief (blz. 188)</p> <p>Vraag: waarom is deze reserve niet aangevuld zodat deze in de begroting 2019 niet negatief is?</p>	<p>De reserve wordt in de Begroting 2019 niet aangevuld, omdat er binnen de meerjarenraming zicht is op een positieve stand van de reserve. Zie ook het antwoord op vraag 15.</p>
SP	14	<p>De reserve groot (variabel) onderhoud wegen en vaarwegen is eind 2019 maar 48.000. (blz. 189). In de toelichtende tekst staat dat het normbedrag voor deze reserve in 2018 4.8 miljoen moet zijn en in 2020 7,5 miljoen.</p> <p>Vraag: waarom komen de bedragen in deze reserve niet overeen met de normbedragen?</p>	<p>De reserve dient om pieken en dalen in de uitgaven op te vangen. De normbedragen zijn de gemiddelde jaarlijkse kosten voor groot (variabel) onderhoud. Een eventueel overschot in een jaar wordt gestort of een tekort onttrokken. Het is dus niet zo dat het normbedrag aangeeft hoeveel er in de reserve zou moeten zitten.</p>
SP	15	<p>Vraag: wat zegt het BBV over negatieve reserves?</p>	<p>In het BBV staat dit niet vermeld. Het BBV zegt wel dat je geen negatieve voorzieningen mag hebben op de balans, omdat je die dan tijdelijke uit de algemene reserve moet aanvullen. Een negatieve bestemmingsreserve is wel toegestaan. Maar als het</p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
			<p>totale eigen vermogen negatief is, dan betekent dat dit geen gezonde financiële positie is. De schulden zijn dan hoger dan de bezittingen. Dit kan een indicatie zijn dat de provincie niet in staat is om risico's in de toekomst op te vangen, maar dit moet wel in samenhang met andere aspecten van de weerstandscapaciteit worden gezien.</p> <p>In het kader van het financieel toezicht BZK moet de provincie een negatieve algemene reserve binnen de meerjarenbegroting (vier jaar) weer weggewerkt hebben. Lukt dit niet, dan komt een provincie onder preventief toezicht van het rijk.</p>
VVD	16	<p>Nota van aanbieding Pag. 18 tabel Begroting 2019, 7.3 Dynamisch Drenthe</p> <p>In de tabel meldt u een erratum/aanvulling voorjaarsnota (2019: - 50.000, 2020: +50.000, 2021 en 2022 beide: – 50.000) Wilt u deze post toelichten?</p>	<p>Aan PS is bij de Voorjaarsnota 2018 een erratum nagezonden, dat bij de besluitvorming betrokken is en daarvan onderdeel uitgemaakt heeft als onderdeel van de Voorjaarsnota 2018. Het ging hierbij om correcties op de ramingen voor de Noordelijke Cultuuragenda en de subsidie aan het Geopark. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar het erratum.</p> <p>Dit is te vinden via https://www.drentsparlement.nl/Vergaderingen/Provinciale-Staten-PS/2018/06-juni/09:30/PS060618-FCBE230518-2018-838-Erratum-bij-Voorjaarsnota-2018-1.pdf</p>
VVD	17	<p>Begroting 2019, Pag 135/ Pag 186</p> <p>In de tabel staat een opsomming van verstrekte kredietsubsidies. Valt dit in enige zin te relateren aan het totaal aan revolverende gelden die momenteel zijn uitgezet? Hoeveel revolverend geld is per 01-08-18 door de Provincie uitgezet. En is het correct dat tegenover deze uitgezette revolverende gelden een reserve</p>	<p>De verstrekte kredietsubsidies zijn te relateren aan het totaal aan uitgezette revolverende gelden.</p> <p>De stand van zaken is als volgt: (basis hiervoor is de presentatie die onlangs is gehouden in de werkgroep programmabegroting)</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omvang verstrekte leningen en garanties: € 90,4 mln.

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		opvang revolverend financieren staat van € 20,5 mio (per 31-12-18)?	<ul style="list-style-type: none"> - Aan deze leningen en garanties verbonden storting in reserve opvang revolverend financieren: € 11,1 mln. - Nog te verwachten leningen en garanties: € 77 mln. - Hiervoor gestorte bedrag in de reserve € 10,4 mln. <p>Totaal:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Leningen en garanties: € 167,4 mln. - Stand ultimo 2019 (inclusief € 1 mln. in 2019 te storten i.v.m. breedband): € 21,5 mln. <p>Voor sommige onderdelen zijn reeds stortingen gedaan in de reserve opvang revolverend financieren (Breedband, energieneutraal wonen, vervanging asbestdaken) waarvoor nog geen leningen en/of garanties zijn verstrekt.</p> <p>Per afzonderlijke lening en/of garantie is een storting gedaan in de reserve op basis van inschatte risico's.</p> <p>De storting vormt een risicopremie op de lening of garantie, ongeacht of er een situatie van oninbaarheid ontstaat. Als een lening gedeeltelijk of geheel is afgelost of de garantie vervalt geheel of gedeeltelijk leidt dit niet tot teruggave uit de reserve.</p> <p>Of de reserve toereikend is, is afhankelijk van de uitkomst van de analyse op de totale portfolio van leningen/ garanties en de daaraan verbonden risico's.</p>
VVD	18	Kerngegevens 3.1 In de rubriek 'sociale structuur' is geen kolom 2018 opgenomen. Waarom niet?	3.1. Sociale structuur en 3.2. Inwoners Omdat het de begroting van 2019 betreft is besloten, net als in de vorige jaren, voor dit onderwerp geen prognose van het lopende

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		<p>3.2 Volgens begr.'18 werden in 2019 486.350 inwoners verwacht. Volgens begr.'19 zijn het er in 2019 490.872. Da's nogal een verschil. Wat is de verklaring?</p> <p>3.3 Beroepsbevolking in 2019: vlgs begr.'18 214.100; vlgs begr.'19 251.600. Ook verschillen geconstateerd bij woningvoorraad. Wat is de verklaring?</p>	<p>jaar op te nemen. Dit mede omdat ook een sprake is van een wijziging van de bron van de gepresenteerde gegevens. Omdat het CBS niet over actuele prognoses beschikte is er gekozen voor een andere bron, E'til. De relatief kleine verschillen (minder dan 1%) zijn te verklaren door een andere manier van prognosticeren waarbij rekening is gehouden met de werkelijk cijfers van 2017.</p> <p>3.3. Beroepsbevolking: De cijfers van de beroepsbevolking voor 2019 in de begroting 2018 zijn afkomstig uit het Noordelijk Arbeidsmarktonderzoek 2014-2020 (NOA; versie maart 2015) en de prognoses die toen zijn gemaakt door E'til. Deze cijfers zijn gebaseerd op de oude definitie van de beroepsbevolking. Inmiddels heeft er een definitiewijziging plaatsgevonden. De cijfers in de begroting 2019 zijn gebaseerd op de nieuwe definitie, zijnde: de beroepsbevolking bestaat uit alle personen van 15 tot 75 jaar (voorheen: tot 65 jaar) die betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking), of die geen betaald werk hebben, recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking) (voorheen: een baan van minimaal 12 uur per week hebben of zoeken).</p> <p>Het verschil in de woningvoorraad kan verklaard worden doordat het in de begroting van 2018 nog een prognose was en in de begroting van 2019 het de werkelijke cijfers betreft</p>
VVD	19	Begroting 2019, pag. 116	De titel van het kopje op blz. 116 van de begroting 2019 had moeten zijn "Overzicht voorgestelde tarieven opcenten op de MRB

Staten-fractie	Num-mer	Vraag	Antwoord																										
		<p>In de begroting 2018 stond op pag. 104 een tabelletje de tarieven opcenten van alle provincies voor 2018. In de begroting 2019 staat precies hetzelfde tabelletje, dus ook de tarieven voor 2018. Wat zijn de tarieven voor 2019? Zo'n tabelletje had onze fractie verwacht.</p>	<p>2019" in plaats van "Overzicht voorgestelde tarieven opcenten op de MRB 2018".</p> <p>De genoemde tarieven zijn overigens wel de door de provincies voorgenomen tarieven voor 2019. Een aantal provincies handhaaft echter het tarief van 2018. Ten opzichte van de opgenomen tabel is wel een actueel beeld te geven. Zeeland verhoogt het tarief van 82,3 naar 89,1.</p> <p>Volledigheidshalve is hieronder de (actuele) tabel nogmaals opgenomen.</p> <table border="1" data-bbox="1256 647 1760 1294"> <thead> <tr> <th data-bbox="1256 647 1473 695">Provincie</th> <th data-bbox="1473 647 1760 695">Voorgesteld tarief</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="1256 695 1473 743">Groningen</td> <td data-bbox="1473 695 1760 743">90,2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 743 1473 791">Friesland</td> <td data-bbox="1473 743 1760 791">71,1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 791 1473 839">Drenthe</td> <td data-bbox="1473 791 1760 839">92,0</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 839 1473 887">Overijssel</td> <td data-bbox="1473 839 1760 887">79,9</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 887 1473 935">Flevoland</td> <td data-bbox="1473 887 1760 935">79,8</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 935 1473 983">Gelderland</td> <td data-bbox="1473 935 1760 983">89,2</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 983 1473 1031">Utrecht</td> <td data-bbox="1473 983 1760 1031">72,6</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 1031 1473 1078">Noord-Holland</td> <td data-bbox="1473 1031 1760 1078">67,9</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 1078 1473 1126">Zuid-Holland</td> <td data-bbox="1473 1078 1760 1126">90,4</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 1126 1473 1174">Zeeland</td> <td data-bbox="1473 1126 1760 1174">89,1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 1174 1473 1222">Noord-Brabant</td> <td data-bbox="1473 1174 1760 1222">76,1</td> </tr> <tr> <td data-bbox="1256 1222 1473 1270">Limburg</td> <td data-bbox="1473 1222 1760 1270">77,9</td> </tr> </tbody> </table>	Provincie	Voorgesteld tarief	Groningen	90,2	Friesland	71,1	Drenthe	92,0	Overijssel	79,9	Flevoland	79,8	Gelderland	89,2	Utrecht	72,6	Noord-Holland	67,9	Zuid-Holland	90,4	Zeeland	89,1	Noord-Brabant	76,1	Limburg	77,9
Provincie	Voorgesteld tarief																												
Groningen	90,2																												
Friesland	71,1																												
Drenthe	92,0																												
Overijssel	79,9																												
Flevoland	79,8																												
Gelderland	89,2																												
Utrecht	72,6																												
Noord-Holland	67,9																												
Zuid-Holland	90,4																												
Zeeland	89,1																												
Noord-Brabant	76,1																												
Limburg	77,9																												
VVD	20	Begroting 2019, pagina 15	Focus in de lobby betekent dat wij bewust kiezen voor een aantal onderwerpen waarop wij onze lobby richting met name Den Haag																										

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		<p>U streeft naar focus in de lobby. Diezelfde formulering gebruikte u ook bij de begroting 2017 (pag 15) en 2018 (pag 17). Wat moet er gebeuren om focus in de lobby te realiseren? Is er iets veranderd in de dynamische lobby-agenda ten opzichte van één of twee jaar geleden? Zo ja, welke veranderingen betreft dat?</p>	<p>en Brussel richten. Als provincie maken we beleid op verschillende onderwerpen. Voor een groot deel van deze onderwerpen zijn wij afhankelijk van wetgeving en middelen van het Rijk of de EU. Of zijn er in sommige gevallen extra middelen te halen door middel van een lobby richting deze partijen. Omdat wij niet op alle onderwerpen kunnen lobbyen (in verband met de beschikbare tijd en capaciteit) richten wij onze lobby op die onderwerpen die het best aansluiten op onze ambities en/of waar de grootste mogelijkheden in Den Haag en Brussel liggen. Focus in de lobby gaat dus vooral om het prioriteren van onze lobby-inzet.</p> <p>Het woord zegt het al: dynamische lobbyagenda. Dat betekent dat deze aan verandering onderhevig is. Enerzijds zijn er doelen die we zelf willen bereiken en als we daar het Rijk of de EU voor nodig hebben dan kunnen we daar op proactieve wijze lobby op inzetten. Is ons doel eenmaal bereikt dan kan het onderwerp van de lobbyagenda af. Dit leidt er dus toe dat de lobbyagenda van tijd tot tijd wijzigt. Daarnaast is er sprake van een reactieve lobby als het Rijk of de EU iets bedenken waar wij tegen zijn of juist snel op willen aanhaken. Deze onderwerpen kunnen plotseling voorbijkomen en afhankelijk van de urgentie en prioriteit wordt er dan lobby op gevoerd. Ook dit kan leiden tot een wijziging van de lobbyagenda. Vanwege deze dynamiek spreken wij binnen het college ook geregeld over de lobbyagenda en op welke onderwerpen we willen inzetten.</p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
			Een voorbeeld van hoe de inzet op een lobbyonderwerp plotseling kan veranderen is de inzet op Zuidoost Drenthe. In 2017 was de focus hiervoor vooral op de krimpstatus, waar nu in het najaar van 2018 met name wordt ingezet op het realiseren van een regiodeal met het Rijk.
VVD	21	Begroting 2019, pag. 136 Op pagina 136 staat bij enkele breedbandinitiatieven 'Er vindt momenteel overleg plaats over de aflossingsvoorwaarden'. Kunt u dit toelichten? Wij nemen aan dat bij de verstrekking duidelijke aflossingsvoorwaarden overeen zijn gekomen. Wat maakt overleg nu wenselijk of noodzakelijk? Heeft dit gevolgen voor het risicoprofiel?	Bij de verstrekking van breedbandleningen zijn inderdaad duidelijke aflossingsvoorwaarden opgenomen in de leenovereenkomsten. Deze zijn onverkort van toepassing. Een belangrijk knelpunt bij de aanleg van breedband is, dat in de beginfase de kosten voor de baat gaan. Dit kan leiden tot onvoldoende financiële ruimte bij initiatieven in de eerste jaren. Initiatieven hebben ons gevraagd te onderzoeken of het mogelijk is om binnen de leenovereenkomsten de zogeheten 'graceperiodes' (de periode dat er nog geen rente en/of aflossing wordt betaald) langer te maken, om op die manier meer financiële ruimte te verkrijgen. Deze vraag zijn we aan het onderzoeken, daarbij worden de eventuele risico's ook meegenomen.
VVD	22	Begroting 2019, pag. 160 IPO Tussen het bedragen van de realisatie 2017 (793K) en de begroting 2019 (1.090K) zit een fors verschil. Wilt u dit toelichten?	Dit verschil wordt vooral veroorzaakt door de nieuwe systematiek die is gehanteerd. In 2017 werden de kosten van de kassiersfunctie doorbelast naar budgetten in andere programma's. De laatste jaren worden die budgetten afgeraamd en verzameld zichtbaar gemaakt in programma 1. In programma 1 zijn vanaf 2019 dus alle kosten van het IPO opgenomen, waar dit voorheen niet het geval was. Deze wijziging is ingegeven door de nieuwe manier van begroten door het IPO.
VVD	23	Begroting 2019, Pag. 33 (onderaan)	Onderstaand staatje laat de economische groei, volumemutatie bruto regionaal product voor alle provincies zien. Let op: Dit is

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord																																							
		De regionale economie is in 2017 gegroeid met 2,4%. Kunt u een overzicht aanleveren van de economische regionale groei/krimp in de andere provincies?	<p>inclusief delfstoffenwinning (waaronder gas). Dit verklaart ook de daling bij de provincie Groningen. Hier is de gaswinning flink teruggeschoefd.</p> <p>Economische groei, volumemutatie bruto regionaal product</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Provincies</th> <th>Perioden</th> <th>%</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Groningen</td> <td>2017*</td> <td>-0,6</td> </tr> <tr> <td>Friesland</td> <td>2017*</td> <td>2,3</td> </tr> <tr> <td>Drenthe</td> <td>2017*</td> <td>2,4</td> </tr> <tr> <td>Overijssel</td> <td>2017*</td> <td>3,4</td> </tr> <tr> <td>Flevoland</td> <td>2017*</td> <td>4,2</td> </tr> <tr> <td>Gelderland</td> <td>2017*</td> <td>3,2</td> </tr> <tr> <td>Utrecht</td> <td>2017*</td> <td>3,3</td> </tr> <tr> <td>Noord-Holland</td> <td>2017*</td> <td>3,7</td> </tr> <tr> <td>Zuid-Holland</td> <td>2017*</td> <td>3,1</td> </tr> <tr> <td>Zeeland</td> <td>2017*</td> <td>2,9</td> </tr> <tr> <td>Noord-Brabant</td> <td>2017*</td> <td>3,7</td> </tr> <tr> <td>Limburg</td> <td>2017*</td> <td>3,2</td> </tr> </tbody> </table>	Provincies	Perioden	%	Groningen	2017*	-0,6	Friesland	2017*	2,3	Drenthe	2017*	2,4	Overijssel	2017*	3,4	Flevoland	2017*	4,2	Gelderland	2017*	3,2	Utrecht	2017*	3,3	Noord-Holland	2017*	3,7	Zuid-Holland	2017*	3,1	Zeeland	2017*	2,9	Noord-Brabant	2017*	3,7	Limburg	2017*	3,2
Provincies	Perioden	%																																								
Groningen	2017*	-0,6																																								
Friesland	2017*	2,3																																								
Drenthe	2017*	2,4																																								
Overijssel	2017*	3,4																																								
Flevoland	2017*	4,2																																								
Gelderland	2017*	3,2																																								
Utrecht	2017*	3,3																																								
Noord-Holland	2017*	3,7																																								
Zuid-Holland	2017*	3,1																																								
Zeeland	2017*	2,9																																								
Noord-Brabant	2017*	3,7																																								
Limburg	2017*	3,2																																								
PvdA	24	Begroting 2019, p. 19-20: t.a.v. digitale duurzaamheid en transparantie en accountability van het provinciale bestuur: zijn er middelen beschikbaar voor de investeringen die de digitalisering van besluitvorming en werkprocessen ook op langere termijn kunnen garanderen (digitale duurzaamheid en investeringen in e-depotvoorzieningen)?	<p>Voor digitalisering van de besluitvorming en werkprocessen zijn voor 2019 middelen beschikbaar, digitale duurzaamheid is één van de voorwaarden waaraan wordt voldaan bij de inrichting hiervan. We zijn in overleg met gemeenten, waterschappen en het Drents Archief over de vormgeving van een e-depot. Hoe dit op termijn concreet wordt ingericht is nu nog niet volledig te overzien. Mogelijk vergt dit in de toekomst aanvullende middelen.</p>																																							

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
PvdA	25	Begroting 2019, p. 38: vanwaar de verminderde opname (250.000 euro minder) t.a.v. voorzieningen toeristisch aanbod?	Voor de periode 2016 t/m 2019 is per jaar een budget van € 500.000,- beschikbaar gesteld voor de ambitie vrijetijdspovincie nr. 1 van Nederland te worden. In 2017 is een bedrag van € 250.000,- overgeheveld naar 2018. Deze middelen zijn in 2018 ingezet voor de nieuwe subsidieregeling Vrijetijdseconomie gericht op vernieuwing van het aanbod in de toeristisch recreatieve sector.
PvdA	26	Begroting 2019, p. 39-43: zijn de lasten voor de per brief aangekondigde aanleg van tunnels onder de N375 bij Ruinen-Gijsselte en Koekange-Berghuizen ondergebracht in N375 duurzaam veilig? Wij zien de financiële effecten nog niet begroot op p. 52 onder 3.4, terwijl werd aangekondigd dat de werkzaamheden al in 2019 moesten beginnen.	In het huidige Investeringsprogramma Verkeer en Vervoer (IVV) zijn middelen opgenomen om de N375 Duurzaam Veilig in te richten. Onlangs bent u per brief geïnformeerd over de gekozen oplossingen. In 2019 leggen we landbouwsluizen aan ter hoogte van de oversteken Slagenweg en Defensieweg en starten we met de voorbereiding van de enkelzijdige tunnels ter hoogte van de oversteken Gijsselterweg en Berghuizen. Het realiseren van een tunnel kent, onder andere vanwege engineering en mogelijke planologische procedures en grondverwerving, een langere doorlooptijd. In de loop van 2019 is duidelijk in hoeverre de huidige reservering in het IVV toereikend is om de tunnels te realiseren en zullen financiële effecten inzichtelijk worden gemaakt.
PvdA	27	Begroting 2019, p 55 ev In de Nota van Aanbieding wordt gezegd dat het programma Toekomstgerichte landbouw vruchten afwerpt, evenals agrarisch natuurbeheer. Verder wordt gezegd dat het beschermen van de waterkwaliteit inmiddels voor veel boeren heel vanzelfsprekend is. Op bladzijde 55 van de begroting wordt echter gezegd dat de ecologische waterkwaliteit in Drenthe matig of onvoldoende. De belangrijkste knelpunten vormen nitraat, fosfaat en gewasbeschermingsmiddelen.	<ul style="list-style-type: none"> Welk percentage van de boeren doet mee aan het programma toekomstgerichte landbouw? <p><i>Het programma Toekomstgerichte Landbouw gaat over vier pijlers; Tuinbouw, Akkerbouw, Melkveehouderij en Agribusiness. Met de projecten die wij ondersteunen, bereiken wij op verschillende manieren boeren en bedrijven. Dit kan zijn via studieclubs, demonstraties, open dagen, publicaties van projecten in agrarische bladen, etc. Wij denken, mede op basis van een inventarisatie</i></p>

Staten-fractie	Num-mer	Vraag	Antwoord
		<p>U gaat projecten uitvoeren gericht op het voorkomen van deze diffuse belasting. Daarbij hebben wij de volgende vragen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Welk percentage van de boeren doet mee aan het programma toekomstgerichte landbouw? • Wat levert dat concreet aan resultaten op? Daarbij valt te denken hoeveel minder bestrijdingsmiddelen, kunstmest en antibiotica er inmiddels worden gebruikt. Hoeveel energie er wordt bespaard. Hoeveel duurzame energie er wordt opgewekt. Hoeveel boeren de overstap hebben gemaakt naar biologisch boeren. Hoeveel minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten er worden geproduceerd. Et cetera. • Welk percentage boeren doet aan agrarisch natuurbeheer? Om hoeveel hectare gaat het? Wat zijn de meetbare effecten op de biodiversiteit? • Welk percentage boeren beschermt de waterkwaliteit? Hoe doen ze dat? Wat zijn de meetbare effecten op oppervlaktewater en grondwater? <p>Hoeveel is er tot nu toe uitgegeven aan het programma toekomstgerichte landbouw en eerdere programma's met een vergelijkbare doelstelling?</p>	<p><i>tijdens het recente landbouwcongres, dat wij door de ondersteuning van diverse projecten meer dan 50% van de Drentse boeren op de een of andere manier hebben bereikt. We kennen in Drenthe een groep van 100-150 koplopers (duurzame boeren). Om het peloton uit te nodigen aan te sluiten bij de kopgroep kunnen melkveehouders in het deelprogramma 'ontwikkelagenda melkveehouderij' meewerken aan een duurzaamheidsplan. Dit gaat in 1e instantie om 250 melkveehouders. Dit is zo'n 25% van de melkveehouders in Drenthe. Daarnaast hebben we het afgelopen jaar ook een grote groep jonge landbouwers bereikt. Zij hebben konden door middel van een POP3 subsidie onder andere landbouwmachines aanschaffen in het kader van precisielandbouw. Zeker 150 jonge boeren hebben hier gebruik van gemaakt.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Wat levert dat concreet aan resultaten op? Daarbij valt te denken hoeveel minder bestrijdingsmiddelen, kunstmest en antibiotica er inmiddels worden gebruikt. Hoeveel energie er wordt bespaard. Hoeveel duurzame energie er wordt opgewekt. Hoeveel boeren de overstap hebben gemaakt naar biologisch boeren. Hoeveel minder dierlijke en meer plantaardige eiwitten er worden geproduceerd. Et cetera. <p><i>In het algemeen zijn de doelen van het programma Toekomstgerichte Landbouw boeren in Drenthe te laten innoveren, moderniseren en verduurzamen. Daarbij zijn geen specifieke doelen op gebied van gewasbeschermingsmiddelen, kunstmest- en antibioticumgebruik en energiebesparing geformuleerd. Dit is ook</i></p>

Staten-fractie	Num-mer	Vraag	Antwoord
			<p><i>niet mogelijk omdat meerdere factoren van invloed zijn op deze indicatoren. Voor de Melkveehouderij hanteren we de volgende afspraken:</i></p> <p><i>(1) Drentse melkveehouderijen presteren v.w.b. stikstof-, fosfaat-, ammoniakemissie per ha per jaar in 2025 op het niveau van de 25% beste bedrijven in 2013, 2020 is moet daarbij een eerste indicatie geven;</i></p> <p><i>(2) De Drentse melkveehouderijen hebben op bedrijfsniveau een optimale organische stofbalans</i></p> <p><i>(3) Drentse melkveehouderijen hanteren een weidegang van $\geq$ 120 dagen per jaar en 6 uur per dag en de weidegang is $\geq$ op het niveau van 2012</i></p> <p><i>(4) We stemmen onze inspanningen af met het bedrijfsleven dat op termijn onze rol als aanjager moet overnemen</i></p> <p><i>Voor het bereiken van de doelen voor de Melkveehouderij hebben de Staten in 2017 5 miljoen euro uitgetrokken. De strategie is er daarbij op gericht om zo veel mogelijk boeren inzicht te geven in hun duurzaamheidssituatie, ze vervolgens aan de slag te krijgen met verbetering ervan en ze tot slot te belonen voor prestaties die ze op het gebied van verduurzaming leveren. Deze prestaties zijn gericht op ammoniak, stikstof, fosfaat, CO2 en weidegang. (Zoals hierboven beschreven).</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Welk percentage boeren doet aan agrarisch natuurbeheer? Om hoeveel hectare gaat het? Wat zijn de meetbare effecten op de biodiversiteit?

Staten-fractie	Num-mer	Vraag	Antwoord
			<p><i>Per 2016 heeft een nieuwe aanpak van het Agrarisch Natuurbeheer vorm gekregen. De aanpak past binnen de kaders van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (POP3) en de landelijke afspraken tussen provincies en het rijk. Agrarische collectieven hebben een belangrijke rol en verantwoordelijkheid gekregen in de uitvoering. Drenthe heeft één collectief, Agrarische Natuur Drenthe (AND). AND sluit de contracten met de individuele boeren in het veld. . De provincie maakt daarvoor vooraf afspraken met AND op basis van de opengestelde budgetten en de ecologische uitgangspunten in het door GS vastgestelde Natuurbeheerplan Drenthe. Agrarisch Natuurbeheer is uitsluitend van toepassing in de ecologisch goede gebieden (over de ecologische criteria van deze gebieden zijn landelijk afspraken gemaakt). Drenthe is met name van belang voor akkervogels. Nog steeds tonen onderzoeken aan dat nationaal en internationaal het aantal akker- en weidevogels afnemen. Het is lastig om die trend te keren. We waren dan ook content met een extra bijdrage vanuit Europa door een overheveling van middelen van pijler 1 naar pijler 2. Hiermee konden we een extra openstelling voor Agrarisch Natuurbeheer in 2018 realiseren. De extra middelen hebben gezorgd voor een extra impuls voor beheermaatregelen in 2018. Door de provincie Drenthe en AND worden de maatregelen gemonitord. Er kunnen pas op langere termijn conclusies worden getrokken. Op basis van de huidige monitoringsgegevens lijken op dit moment de akkervogels positief op de ingezette maatregelen te reageren.</i></p> <p><i>In 2018 was ongeveer 1680 ha gerealiseerd in beheerovereenkomsten. Een toename van ongeveer 400 ha ten opzichte van het jaar 2017! Er is veel deelnamebereidheid bij de agrarische ondernemers voor beheer. Het gaat dan bijvoorbeeld om maatregelen die voor voedsel, dekking en broedgelegenheid voor</i></p>

Staten-fractie	Num-mer	Vraag	Antwoord
			<p><i>vogels kunnen zorgen door grasland later te maaien of percelen in te zaaien met een graan/kruidentmengsel.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Welk percentage boeren beschermt de waterkwaliteit? Hoe doen ze dat? Wat zijn de meetbare effecten op oppervlaktewater en grondwater? <p><i>De provincie investeert samen met de waterschappen en waterleidingbedrijven in het stimuleren van maatregelen om de diffuse belasting met meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen te verminderen. Dit doen in de projecten van het Deltaprogramma Agrarisch Waterbeheer (DAW) en projecten in de grondwaterbeschermingsgebieden. Het gaat in deze project over het kortsluiten van de kringloop op bedrijfsniveau, zodat er minder meststoffen uitspoelen en het verantwoord omgaan met gewasbeschermingsmiddelen, zoals het voorkomen van erfafspoeling. Hieraan doen naar verwachting ongeveer 250-300 boeren aan mee (ca. 10% van de sector). Over het algemeen bevinden de DAW-projecten zich nog in de startfase en in de reguliere metingen van de provincie en waterschappen is nog geen verbetering te zien. In het inmiddels afgesloten project Duurzaam boer blijven in Drenthe is op bedrijfsniveau gemeten en daarbij is vastgesteld dat het gehalte aan nitraat in het grondwater onder de deelnemende bedrijven beduidend lager is dan bij de niet deelnemende bedrijven. De deelnemende bedrijven blijven over het algemeen ook beneden de norm van 50 mg NO3 in het</i></p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
			<p><i>grondwater. De metingen in de percelen van deze bedrijven wordt nog wel voortgezet en hierin zien we geen terugval.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> Hoeveel is er tot nu toe uitgegeven aan het programma toekomstgerichte landbouw en eerdere programma's met een vergelijkbare doelstelling? <p><i>Het programma Toekomstgerichte Landbouw betreft onderdeel 7.1 van de provinciale begroting. Vanuit de investeringsagenda is voor het programma Toekomstgerichte Landbouw €1.037.756 euro besteed. Op pagina 5 van de 2e Bestuursrapportage kunt u een meerjarenraming vinden van de middelen.</i></p>
PvdA	28	Begroting 2019, p 56 bovenaan er wordt gesproken over mitigerende maatregelen klimaatverandering. Kan deze opmerking geconcretiseerd worden?	In bedoelde tekst is vooral aangegeven wat het verschil is tussen mitigatie en adaptatie. Mitigatie heeft vooral te maken met energietransitie en beperken van de CO2-emissie door bijvoorbeeld beperken van veenoxidatie.
PvdA	29	Begroting 2019, p. 56 en 47 er wordt gesproken over Energieneutraal Drenthe als de grootste opgave. Er wordt gewerkt aan 5 transitiepaden binnen de Energieagenda van het Rijk. De vijf Drentse programmaonderdelen zijn: <ul style="list-style-type: none"> • Industrie en MKB • Landbouw en Natuur • Grootschalige hernieuwbare energieproductie • Gebouwde omgeving • Mobiliteit 	<p>De vorderingen op de vijf programmaonderdelen worden weergegeven in de klimaatmonitor. Zie https://www.provincie.drenthe.nl/klimaatmonitor/</p> <p>De klimaatmonitor wordt landelijk beheerd door Rijkswaterstaat. Voor intern gebruik worden de vijf programmaonderdelen (expedities) zo mogelijk aangevuld met extra gegevens.</p>

Staten-fractie	Num-mer	Vraag	Antwoord
		Is er een meetsysteem ontwikkeld (in ontwikkeling) om de vorderingen ten aanzien van deze vijf transitiepaden te monitoren? Zo ja, dan willen we daar graag inzicht in hebben? Zo nee, hoe worden de ontwikkelingen dan bijgehouden?	
PvdA	30	Begroting 2019, p. 79: t.a.v. poppodia: zijn er mogelijkheden om de poppodia in Drenthe middels samenwerking alsnog als landelijk kernpodium erkend te krijgen? Dit zou voor de subsidiëring vanuit landelijke en Europese fondsen én een meer diverse en aantrekkelijke programmering goed zijn... (zie ook beantwoording vragen poppodia Drenthe d.d. 25-02-2016, m.n. antwoord op vraag 4).	<p>Poppodia in Drenthe werken sinds enige tijd samen onder de naam Pop Punt. Kernpodium in Drenthe is agendapunt overleg gemeenten – provincie – organisaties die vallen onder Pop Punt. Van Slag in Borger heeft besloten kernpodium te willen worden met landelijke erkenning. Wij hebben hiervoor eenmalig € 15.000 beschikbaar gesteld onder voorwaarde van cofinanciering door de gemeente Borger-Odoorn. De gemeente heeft besloten 4 x € 10.000 beschikbaar te stellen.</p> <p>Via de voucherregeling Popcultuur Drenthe 2017-2020 stellen wij twee jaar lang 4 x € 5.000 beschikbaar voor door de HEMA-gemeenten aan te wijzen podia. De stand van zaken is:</p> <p>Hoogeveen – Het Podium Emmen – Talentpodium Uitmarkt Meppel – De Muziekcoöperatie Assen – Podium Zuidhaege.</p> <p>Zowel Het Podium als de Muziekcoöperatie overwegen om ook kernpodium te willen worden maar hier zijn nog geen concrete plannen voor.</p>
PvdA	31	Begroting 2019, p. 80: '(im)materieel erfgoed is digitaal ontsloten voor hergebruik door brede doelgroepen': op welke wijze en in welke mate heeft de provincie dit ondersteund, en in hoeverre heeft de provincie verschillende initiatieven (verhalen vanuit bibliotheken, Drents Museum, Drents Archief) bij elkaar gebracht?	De provincie heeft een coördinerende rol vervuld door initiatieven met en van onze partners aan elkaar te verbinden en te ondersteunen dat (im)materieel erfgoed beschikbaar komt in het Geheugen van Drenthe. In de Culturele allianties met gemeenten is het bijvoorbeeld een gezamenlijke ambitie geworden om

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		Zit hier een coördinerende rol in t.a.v. Het genoemde 'actieve netwerk' in de doelstelling?	Verhalenwerven te ontwikkelen naar model van de Verhalenwerf in de bibliotheek Hogeveen. Lokale verhalen over de geschiedenis van Drenthe worden in samenwerking met partners als de Drentse historische verenigingen en musea verzameld en ontsloten voor iedereen. Het Drents Archief zorgt ervoor dat de verhalen worden opgenomen en voor iedereen beschikbaar zijn in het Geheugen van Drenthe. Een actief netwerk stimuleren we voor het (digitaal) ontsluiten van historische bronnen over de Koloniën van Weldadigheid bij Nederlandse en Belgische organisaties.
PvdA	32	Begroting 2019, p. 80: welke maatregelen zijn genomen of kunnen nog genomen worden om de spreiding van culturele activiteiten, en met name het aanbod in Zuid-Drenthe, te vergroten?	Door actief gemeenten, kunstenaars en culturele gezelschappen te benaderen en te stimuleren om in betreffende regio's aanbod te creëren. Wij ondersteunen makers en nodigen hen daartoe uit (bv. de volgende editie van IntoNature in Zuidoost Drenthe te laten plaatsvinden), of proberen een nieuw straattheaterfestival te koppelen aan de gemeente Hogeveen, en helpen gemeenten om bijzonder aanbod te creëren, bv. in het kader van de culturele gemeente (Midden- Drenthe) of een groot muziektheater stuk (Coevorden). Wij doen dit ook met behulp van de culturele allianties met gemeente en de impuls gelden voor gemeenten.
PvdA	33	Begroting 2019, p. 83: de subsidie van 325.000 euro t.b.v. cultuuronderwijs: is dit volledig ondergebracht bij K&C, of worden hier ook andere initiatieven voor cultuuronderwijs mee ondersteund?	De subsidie wordt volledig ondergebracht bij K&C.
PvdA	34	Begroting 2019, p. 89: zijn binnen het pilotproject 'anderhalvelijns zorg' in Coevorden ook initiatieven rondom functieverbreiding van dorpshuizen voor het beschikbaar maken van anderhalvelijns zorg in kleinere kernen verkend?	In het project Dorpshub Grolloo zijn ideeën om zorgtaken te faciliteren onderdeel van de plannen. Er wordt gewerkt aan een spreekkamer voor medisch personeel (Huisarts, fysiotherapeut, diëtist, etc). Hierbij gaat het dus niet om anderhalvelijnszorg, maar

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
			eerstelijns hulp weer dichterbij de mensen te krijgen. Lokale partijen en de omstandigheden bepalen de vraag en de invulling van zorg in Drenthe. Indien mogelijk kan de provincie dit ondersteunen met partijen verbinden of middelen.
PvdA	35	Begroting 2019, p. 90: graag een nadere toelichting op de realisatie van 'bereikbaarheidsknooppunten': wat is er gedaan en welke effecten op de leefbaarheid en bereikbaarheid van bovenlokale voorzieningen heeft dit gehad?	Er wordt gewerkt aan een netwerk van hubs; knooppunten tussen openbaar en publiek vervoer. Deze plekken zijn de uitgelezen locaties om verder te ontwikkelen tot multimodale knooppunten met o.a. deelauto's, deelfietsen en/of autonoom vervoer. Deze locaties worden sterker indien deze ook een functie krijgen in het sociale en economische netwerk van Drenthe. Door (bovenregionale) voorzieningen te koppelen aan de hub wordt de bereikbaarheid van deze voorzieningen verbeterd.
PvdA	36	Begroting 2019, p. 91: 'voor ondersteuning bij maatschappelijke vraagstukken zoals bereikbare zorg en leefbaarheid subsidiëren wij BOKD, Zorgbelang en CMO STAMM': is er van de zijde van de provincie sprake geweest van een coördinerende rol tussen BOKD en Zorgbelang t.a.v. vraagstukken rondom de beschikbaarheid van zorgvoorzieningen en de mogelijke rol die dorpshuizen of MFA's hierin kunnen spelen?	Via onze jaarlijkse uitvoeringsagenda's Krimp en Leefbaarheid en de Programma's van Eisen (PvE) vragen wij deze instellingen producten te leveren die nodig zijn in de uitvoering van ons provinciaal beleid. In brede maatschappelijke vraagstukken vullen wij een coördinerende rol in door specifiek vanuit de corebusiness van de gesubsidieerde instelling die producten te vragen die bijdragen aan de maatschappelijke opgave. Dus de instellingen vanuit hun kracht inzetten.
CDA	37	Begroting 2019, Blz. 37 2.2 vergroten concurrentiepositie van Drenthe Er wordt geen specifiek budget meer opgenomen voor het projectenbureau Drenthe. Wij hebben uit een presentatie begrepen dat deze activiteit wordt ondergebracht bij economische zaken. De vraag is dan: hoe gaan we verder met de activiteiten van het projectenbureau als we daar geen budget voor vrijmaken? Kunt u daar inzicht in geven?	De activiteiten van het projectenbureau zijn "ingedaald in de lijn", inclusief de daarvoor beschikbare budgetten.

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
CDA	38	Begroting 2019, 2.4 Breedband in Drenthe geen budget meer voor proceskosten behoudens een bedrag van 50K in 2019, is dit inderdaad niet meer benodigd?	In 2019 wordt het project breedband afgerond. Vanwege de voortgang in het proces hebben GS besloten de Uitvoeringsregeling aanleg breedband per 1 januari 2019 in te trekken. Voor de afronding van het project is € 50.000,- beschikbaar.
CDA	39	Begroting 2019, 6.2 of 6.3. Extra bijdrage bibliotheekwerk 410 K. Hoe is dit over de gemeenten verdeeld, en wordt toegezien op het feit dat de gemeenten hun bijdragen niet verlagen? En hoe stellen we dat dan vast?	Het voorstel voor verdeling van het budget is u bij brief d.d. 13 juni 2017 toegezonden. Alle gemeenten hebben aangegeven zich te kunnen vinden in een geormerkte bijdrage van 100.000 euro per gemeente vanaf 2019, met als voorwaarde dat op de gemeentelijke bijdrage voor bibliotheekwerk niet bezuinigd wordt (peiljaar 2018). Dit is conform ons voorstel in uw FCBE-commissievergadering van 28-06-2017. Bij de provinciale cultuurnota 2021-2024 wordt gekeken in hoeverre gemeenten hun eigen bijdrage in 2019 en 2020 voor bibliotheken op peil hebben gehouden (t.o.v. 2018). Als er bezuinigingen hebben plaatsgevonden, zullen wij aan provinciale staten adviseren de middelen niet opnieuw te verstrekken. Indien in de periode 2019-2022 de binnen de gemeente gebruikelijke index geheel of gedeeltelijk niet wordt gehanteerd, wordt dat door ons gezien als een bezuiniging en zal dat gevolgen hebben voor de omvang van de provinciale subsidie. Om bovenstaande te kunnen beoordelen vragen wij de gemeenten per 1 mei 2019 om hun uitgaven over het jaar 2018 voor het bibliotheekwerk (incl. en excl. huisvesting) uit hun jaarrekening ter beschikking te stellen en per 1 mei 2020 de uitgaven over het jaar 2019 en de begrote uitgaven voor 2020 voor het bibliotheekwerk uit hun jaarrekening ter beschikking te stellen.

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
CDA	40	Begroting 2019, Blz 99: financiën en organisatie. We willen minder medewerkers inhuren en meer vaste contracten aanbieden. Is deze doelstelling te kwantificeren, en wat is dan het effect in euro's?	Nee. Er is geen gekwantificeerd einddoel. Maar we creëren geen flexibele schil meer binnen onze formatie. En daarnaast zijn er enkele detail afspraken gemaakt over meer inzet van eigen personeel en beperking van de externe inhuur en uitbesteding ten laste van projectgeld. De budgettaire gevolgen zijn oa. in de 7e begrotingswijziging 2018 doelstelling 8.2.11: Personele inzet is bij Infrastructurele projecten wegen (2e Bestuursrapportage 2018), verwerkt.
CDA	41	Andere vraag: is er een klokkenluidersregeling en zijn de medewerkers hiervan op de hoogte?	Ja, dit is de Regeling melden vermoedens van misstanden. Deze maakt als bijlage onderdeel uit van de Collectieve Arbeidsvoorwaarden Personeel (CAP 2018). Medewerkers zijn van de CAP op de hoogte. Daarnaast is de regeling opgenomen op de interne webpagina 'Ambtelijke integriteit'.
CDA	42	Begroting 2019, Blz 122/123 conclusie weerstandsvermogen: met 90 % zekerheid kunnen alle risico's worden afgedekt met een bedrag van 21 mln. Met hoeveel stijgt dit bedrag als we de zekerheid verhogen naar 95%?	Dit bedrag stijgt met ruim € 5 miljoen tot € 26 miljoen.
CDA	43	Begroting 2019, Verbonden partijen Wat is de reden dat bv. Van de Noordelijke rekenkamer, OV bureau, etc etc nog geen cijfers over 2018 zijn opgenomen in de begroting? Betekent dit, dat we dit nog niet weten? Is er wel tijdig gerapporteerd? Ontvangen wij nog een separaat overzicht met actuele cijfers?	De realisatiecijfers over 2018 zijn opgenomen in de jaarrekeningen over 2018. Deze jaarrekeningen worden na afloop van het boekjaar 2018 voorlopig vastgesteld door de besturen van de gemeenschappelijke regelingen (na controle door de accountant). Vervolgens worden de jaarrekeningen 2018 zoals wettelijk voorgeschreven voor 15 april 2019 aan uw Staten aangeboden. Hierna worden de realisatiecijfers 2018 opgenomen in de paragraaf verbonden partijen.
CDA	44	5 ^e en 6 ^e begrotingswijziging	Bij de genoemde budgetten gaat het om het voortzetten van het beleid, waartoe u bij de Voorjaarsnota 2018 hebt besloten. De 5 ^e

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		<p>In de 5e en 6e begrotingswijziging zien we een aantal wensen/budgetten ontstaan na 2019. Voorbeeld 2.3 6 ton vanaf 2020 voor aansluiting onderwijs-bedrijfsleven; 2.5 versterken vrijetijdseconomie 6,5 ton vanaf 2020; 4.1 vestigingsklimaat wonen en werken 3 ton vanaf 2020 Etc. Tot een totaal van meer dan 16 miljoen euro Betreft dit in alle gevallen voortzetten van bestaand beleid, om daarmee het inzicht te geven dat de inspanningen tot en met 2019 niet zomaar kunnen stoppen? Geldt dit dan ook voor de 345K voor Drenthe beweegt en sportevenementen 7.3.?</p>	<p>begrotingswijziging betreft de technische verwerking van die besluitvorming.</p>
CU	45	<p>Begroting 2019-Algemeen: Herhaaldelijk wordt gesteld, dat de Begroting 2019 in duurzaam evenwicht is. Wat bedoelt u daarmee? Je kunt van een begroting, die preludeert op de (nabije) toekomst, zeggen dat deze na het maken in evenwicht is, maar duurzaam? Dat weet je pas achteraf. Wellicht begrijpen we deze woordkeuze verkeerd?</p>	<p>Duurzaam evenwicht houdt in, dat de Begroting 2019 niet alleen voor 2019 sluitend – in evenwicht – is, maar ook voor de jaren daarna geen tekorten vertoont en dus duurzaam in evenwicht is. Duurzaam houdt dan in, dat sprake is van “structureel evenwicht”, hetgeen inhoudt dat in de begroting structurele lasten gedekt worden door structurele baten. In de Begroting 2019 is dat feitelijk het geval.</p>
CU	46	<p>Financieel meerjarenperspectief: Uit de stukken (o.a. pag. 18/19 Nota van aanbieding) valt op te maken, dat er van 2019-2022 geen structurele bestedingsruimte is als gevolg van een lagere uitkering uit het Provinciefonds terwijl er bovendien nog ongewisse invloeden zijn (prijsontwikkeling, effecten CAO) waardoor op de lange termijn nodig is 'vreemd vermogen aan te trekken om ambities blijvend te financieren'. Op pagina 140 van de Begroting geeft u aan in 2019 ter zake met een nota te komen. Er lijkt ons sprake van urgentie. Op pagina 244 wordt de meerjarige</p>	<p>Op pagina 18 van de Nota van aanbieding wordt het financieel meerjarenperspectief van de exploitatiebegroting weergegeven. De financiële dekking van de lasten van de exploitatiebegroting bestaat uit de uitkering uit het provinciefonds, de opcenten uit de motorrijtuigenbelasting, decentralisatie-uitkeringen, leges e.d. en de inzet van provinciale reserves.</p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		<p>financieringspositie in beeld gebracht, die in 2020 negatief eindigt op 85,7 miljoen, een fors bedrag dat daarna langzaam daalt. Kunt u ons nadere uitleg geven over deze ontwikkeling?</p>	<p>Bij de financieringsopgave van de provincie spelen, naast de hiervoor bedoelde exploitatie, ook investeringen en door de provincie verstrekte leningen een rol.</p> <p>Het overzicht op pagina 244 in paragraaf 4.2 geeft de prognose weer van de financieringsopgave van de provinciale investeringen. Daaruit wordt per 2020 een financieringsopgave verwacht van € 85,7 mln. Deze opgave wordt weergegeven in het verloop van de ‘overtollige middelen’ zoals weergegeven op pagina 139. In het overzicht op pagina 244 is uitgegaan van de vastgestelde bedragen en fasering. Bij de figuur op pagina 139 zijn op onderdelen aanpassingen verwerkt die op pagina 140 zijn toegelicht.</p> <p>Er is weliswaar sprake van een dalende trend van beschikbare ‘overtollige’ middelen. Vooral nog is de provincie in staat om met beschikbare provinciale middelen in de financieringsopgave te voorzien. Dit blijkt ook uit de figuur die op pagina 139 van de begroting is opgenomen.</p> <p>De toegezegde nota’s gaan over de te hanteren uitgangspunten en principes inzake waarden, afschrijven en financieren. De feitelijke opgaven komen aan de orde in de P&C-documenten.</p>
CU	47	<p>Noordenveld Zuid-West breedband (pag. 136): U schrijft, dat de bedragen volledig zijn uitbetaald. En dan lezen wij: Momenteel zijn wij in overleg over de aflossingsvoorwaarden. Met andere woorden: u betaalt zonder dat er overeenstemming is over de</p>	<p>Bij de verstrekking van breedbandleningen zijn inderdaad duidelijke aflossingsvoorwaarden opgenomen in de leenovereenkomsten. Deze zijn onverkort van toepassing.</p>

Staten-fractie	Nummer	Vraag	Antwoord
		voorwaarden. Dat lijkt ons een vreemde gang van zaken. Graag uw reactie.	Een belangrijk knelpunt bij de aanleg van breedband is, dat in de beginfase de kosten voor de baat gaan. Dit kan leiden tot onvoldoende financiële ruimte bij initiatieven in de eerste jaren. Initiatieven hebben ons gevraagd te onderzoeken of het mogelijk is om binnen de leenovereenkomsten de zogeheten 'graceperiodes' (de periode dat er nog geen rente en/of aflossing wordt betaald) langer te maken, om op die manier meer financiële ruimte te verkrijgen. Deze vraag zijn we aan het onderzoeken, daarbij worden de eventuele risico's ook meegenomen.
CU	48	OV-bureau Groningen-Drenthe (pag. 149): U maakt melding van de oplopende negatieve exploitatiesaldi. Halverwege 2018 vindt een nieuwe doorrekening van de financiële situatie plaats. Heeft deze plaatsgevonden en is daarover al informatie beschikbaar? Tevens verwacht u, dat de aanbesteding van de GD-concessie mogelijkheden biedt om vanaf 2021 om te buigen naar positieve exploitatiesaldi. Waarop baseert u deze positieve insteek?	Dit is toegelicht in de presentatie op 12 september over de gunning van de nieuwe OV-concessie en publiek vervoer. Doorrekening heeft plaatsgevonden. De informatie is beschikbaar. De nieuwe concessie heeft een langere looptijd (10 jaar ipv 6 jaar) waardoor ingeschat werd dat de bieding gunstiger zou zijn. Dat is ook gebleken. Hierover volgt binnenkort een statenbrief.
CU	49	SNN (pag. 152): Er is geen rekening gehouden met wachtgeldverplichtingen. Deze kunnen, naar de ervaring leert, flink oplopen. Is in te schatten welke risico's we daarmee lopen?	De reden dat SNN geen rekening houdt met wachtgeldverplichtingen is dat dit risico beperkt wordt geacht. Deze risico inschatting stemt SNN jaarlijks af met de drie provinciedirecteuren. Op basis van de huidige stand van zaken wordt de resterende vrije reserve toereikend geacht om bij een eventuele inkrimping van de werkzaamheden van het SNN de nadelige gevolgen op te vangen. Deze risico inschatting is gebaseerd op het gegeven dat het personeelsbestand van het SNN voor 33% bestaat uit mensen met een flexibel contract die tijdig beëindigd kunnen worden en dat het SNN een hoogopgeleid personeelsbestand heeft (65 FTE's in vaste dienst) met een gemiddelde leeftijd van 37 jaar. De verwachting is

Staten-fractie	Num-mer	Vraag	Antwoord
			<p>dat deze medewerkers kansrijk zijn op de arbeidsmarkt. Mocht er onverhoopt medewerkers zijn die niet tijdig een andere baan weten te vinden, dan zou ieder der deelnemende provincies enkele medewerkers kunnen overnemen. Ten slotte: mocht het SNN in de toekomst onverhoopt niet meer als managementautoriteit voor het OP EFRO worden aangewezen, dan zou dat een reden kunnen zijn om de activiteiten van het SNN te beëindigen. Op het moment dat een dergelijk besluit is genomen, is er echter nog minimaal drie jaren nodig zijn om het lopende OP EFRO-programma tot een goed einde te brengen.</p>
CU	50	<p>Fietspaden: Op pagina 6 van de Begroting wordt vermeld, dat we 2.133 km aan fietspaden in ons mooie Drenthe hebben. Op pagina 125 blijkt, dat er ('maar') 270 km ligt. Wat is de waarheid?</p>	<p>2133 is het totale aantal km fietspaden in Drenthe. 270 km zijn de provinciale fietspaden waarvan het beheer bij de provincie ligt (langs provinciale wegen).</p>